

ชีวิตประจำวันของชาวสยามในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426-2475

นายจิรวัดน์ แสงทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4284-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I21601409

255

EVERYDAY LIFE OF THE SIAMESE IN BANGKOK, 1883-1932

Mr. Jirawat Saengthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts in History

Department of History

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4284-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชีวิตประจำวันของชาวสยามในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426-2475

โดย

นายจิรวัดน์ แสงทอง

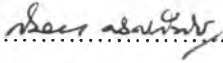
ภาควิชา

ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

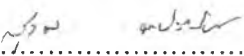
..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ฉลอง สุนทราวาณิชย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ)

..... กรรมการ
(นางสาววิมลย์ พงศ์พนิตานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา)

จิรวัดน์ แสงทอง: ชีวิตประจำวันของชาวสยามในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426-2475
(EVERYDAY LIFE OF THE SIAMESE IN BANGKOK, 1883-1932) อ. ที่ปรึกษา:
อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ, จำนวนหน้า 249 หน้า. ISBN 974-17-4284-3.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาลักษณะวิถีชีวิตประจำวันของชาวเมืองกรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2426-2475 โดยพิจารณาวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพของเมือง ปี พ.ศ. 2426 คือช่วงเวลาทีวิถีชีวิตของผู้คนเมืองกรุงเทพฯ กำลังเปลี่ยนผ่านจากวิถีชีวิตใน "สังคมน้ำ" ไปสู่ "สังคมบก" มีการตัดถนนมากขึ้น รองรับการตั้งบ้านเรือนและกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมที่ ย้ายไปสู่ถนนดังกล่าว

สถานะการเป็น "เมืองการค้า" ของเมืองกรุงเทพฯ ช่วงปี พ.ศ. 2426 กระตุ้นให้ชาวเมือง ประกอบอาชีพหลากหลาย สร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนเองและครอบครัว การขยายตัวของระบบการ ศึกษาสมัยใหม่ และกิจกรรมใหม่ ๆ ทางสังคม ทำให้เกิดชาวเมืองรุ่นใหม่ประกอบอาชีพข้าราชการ พ่อค้านักธุรกิจ และผู้ประกอบการวิชาชีพเฉพาะต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 การขยายตัวของการ ลงทุนทางธุรกิจที่หลากหลายของนายทุนนักธุรกิจ ประกอบกับโลกทัศน์และการรับรู้ใหม่ ๆ ใน กลุ่มชาวเมืองรุ่นใหม่ ทำให้คนกลุ่มนี้เริ่มสร้างรสนิยมการบริโภค การใช้เวลาว่าง และวิถีชีวิต ประจำวันของตัวเองขึ้นมา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และการมีบทบาททางสังคมที่เท่าเทียมกับชน ชั้นนำเดิมมากขึ้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยการ เข้าไปมีบทบาทนำ และสนับสนุนการปฏิวัติ 2475 ในที่สุด

ภาควิชา.....ประวัติศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....ประวัติศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2546

438 01121 22: Major History

KEYWORD: everyday life / urbanites / Bangkok

JIRAWAT SAENGTHONG: EVERYDAY LIFE OF THE SIAMESE IN BANGKOK, 1883-1932. THESIS ADVISOR: SUVIMOL ROONGCHAROEN, 249 pp. ISBN 974-17-4284-3.

This thesis aims to study the everyday life of the Siamese in Bangkok during 1883-1932, focusing on the change in the way of life in relation to the change in the physical landscape of the urban city of Bangkok. Social life of the Bangkok urbanites began to transform from that of riverine based to land based in 1883 when more new roads were constructed and the center of social activities as well as choice of residences shifted toward roadside.

By 1883, Bangkok also became a trading center in its own right and more of its residents were engaged in a variety of trade and profession, accumulating greater wealth of their own and for their families. The growth of modern education system and the introduction of new social activities brought forth a new generation of Bangkok urbanites who were mostly government officials, businessmen and professionals. After WW I, largely because of the expansion of certain manufacturing industries for domestic consumption and their changing worldview, this new generation of Bangkok urbanites gradually created their own consumption taste, leisure and way of life. Their economic status and social role were increasingly apparent and in many ways rivaled those of the old elite. Such social transformation was, among others, responsible for their demand for greater political participation. Many of them eventually became leaders of the 1932 Coup and others were its supporters.

Department.....History.....

Field of study.....History.....

Academic year 2003

Student's Signature.....*Jirawat Saengthong*.....

Advisor's Signature.....*Suvimol Roongcharoen*.....

กิตติกรรมประกาศ

ทั้งการทำวิทยานิพนธ์และการศึกษาในระดับปริญญาโทผ่านพ้นลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนที่เต็มเปี่ยมด้วยปรารถนาดีจากอาจารย์ฉลอง สุนทรวาณิชย์ และอาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ ทั้งในฐานะประธานกรรมการสอบฯ และอาจารย์ที่ปรึกษาฯ ที่ให้ความรู้ทางวิชาการอย่างล้ำค่า และในฐานะอาจารย์ที่เมตตา ทำให้ผู้เขียนก้าวผ่านชีวิตการศึกษาช่วงนี้ได้ตลอดรอดฝั่ง

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณอาจารย์สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้ทั้งคำแนะนำที่ดีและช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เสมอมา คุณวิภักดิ์ พงศ์พานิตานนท์ กรุณาด้วยคำแนะนำเปี่ยมด้วยความรู้ และโลกทัศน์ทางวิชาการทรงคุณค่า ทั้งนี้รวมถึงคณาจารย์แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาฯ ที่ได้อบรมสั่งสอน พี่สมพร และพี่ประสิทธิ์ ทำให้ภาควิชาฯ อบอุ่นดั่งบ้านหลังหนึ่ง

อาจารย์ยุคิโอะ ฮายาชิ แห่งมหาวิทยาลัยเกียวโต คอยไถ่ถามควเมคืบหน้าทั้งในส่วนของวิทยานิพนธ์ และการใช้ชีวิต ผู้เขียนมีอาลัยมึนเตือนคำแนะนำ การช่วยเหลือหลายด้าน รวมถึงแรงบันดาลใจในหลายๆ ประการ

ทุกห้องสมุดที่ได้ค้นคว้า ผู้เขียนได้รับแรงใจและความช่วยเหลือดีเยี่ยมจากบุคลากร ทั้งในส่วนของหอสมุดกลาง ห้อง TIC ห้องหนังสือหายาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ห้องวารสารฯ หอสมุดแห่งชาติ และโดยเฉพาะห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ พี่แดน พี่ต๋อย ลุงชิน “คุณป้า” พี่นิ พี่กุล เชียง ฯลฯ ทำให้ทุกอย่างผ่านไปด้วยดี และอบอุ่น

การได้ผ่านการศึกษาพร้อมกับพี่เล็ก พี่ทิต พี่ท็อป พี่พิชัย พี่อุ้ย โจ้ แปรม แก้ว และค้อม ช่วงเวลาที่รวมตัวกันที่ออฟฟิศเม้นท์นั้น และช่วงเวลาแห่งมิตรภาพ การช่วยเหลือ ประคับประคองกันเสมอมา คือช่วงเวลาที่ดีที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิต

พี่ ๆ ปริญญาเอกทุกท่านให้การช่วยเหลือ และมิตรภาพที่ดี ควรเป็นพิเศษแก่จินตนา ซึ่งเปรียบดั่งเพื่อนสนิทคนหนึ่ง การได้แลกเปลี่ยนความรู้ และเรื่องราวของชีวิตด้วยกัน สร้างสายใยที่แน่นเหนียวตลอดไป นิสิตปริญญาโททุกคนช่วยให้รู้สึกว่าเป็นการศึกษาที่ดี และเช่นเดียวกันคือ เป็นมิตรภาพที่งดงาม ควรพิเศษแก่กลุ่มศึกษาประวัติศาสตร์สังคมสมัย ร. 5 และกลุ่มวารสาร “ประ-หวัด-ศาสตร์” ที่ได้แลกเปลี่ยนทางวิชาการและอื่น ๆ เรื่อยมา ทั้งนี้ย่อมมีอาลัยมึนเตือนช่วงเวลาแห่งการยื่นมือเข้ามาช่วย ที่เกิดขึ้น ณ บ้านตลาดพลู โดยเฉพาะสำหรับนนทพร วิทวัส ปิยะพร อำนวยวิษัญญ์ และพุทธรพล

ไม่เคยปฏิเสธเลยต่อการขอความช่วยเหลือ รวมถึงการให้กำลังใจ ไถ่ถามทุกข์สุข สำหรับเพื่อนพ้องจาก ม. เกษตรศาสตร์ โดยเฉพาะวีระศักดิ์ จิตราษฎร์ พัทธลดา กัญญิกา พิสุทธิ และมณชิรา

ช่วยปีสุดท้ายของการศึกษา ผู้เขียนได้รับเงินทุนสนับสนุนจากท่านผู้หนึ่ง คือพระคุณที่จักจดจำตลอดไป การตอบแทนพระคุณนี้คือการที่ผู้เขียนต้องช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปตามโอกาสและความสามารถที่มี ทุกคนในครอบครัว และ “บ้าน” เป็นที่สุดแห่งแรงใจเท่าที่ผู้เขียนได้รับ และพึงมีอยู่กับตัว

จิรวัดน์ แสงทอง

23 เมษายน 2547, บ้านตลาดพลู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนที่.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
3. กรอบความคิดและสมมติฐาน.....	6
4. ขอบเขตการวิจัย.....	6
5. ทบทวนวรรณกรรม.....	7
6. สารบัญชี้สำหรับเจ้าพนักงานกรมไปรษณีย์ กรุงเทพมหานคร จ.ศ. 1245 (พ.ศ. 2426).....	11
บทที่ 2 เมืองกรุงเทพฯ พ.ศ. 2325-2425.....	20
1. กำเนิดเมือง และสังคมน้ำ.....	21
1.1 การจัดการพื้นที่ และการก่อตั้งชุมชนในระยะแรก.....	21
1.2 บ้านเรือนและชีวิตใน “สังคมน้ำ”.....	27
1.2.1 เรือนแพ.....	29
1.2.2 บ้านบนบก.....	32
2. ตลาดกรุงเทพฯ และสินค้ากับการบริโภค.....	35
3. อาชีพการงาน.....	41
3.1 พันธะในระบบไพร่.....	41
3.2 อาชีพการงานของคนกรุงเทพฯ.....	44
3.3 ข้อจำกัดและความเปลี่ยนแปลงหลังสนธิสัญญาเบาริง.....	48
4. ก้าวสู่ยุคทันสมัย: การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพ และปัญหาของสังคมน้ำ.....	50
บทที่ 3 วิธีชีวิตกับโครงสร้างทางกายภาพของเมืองกรุงเทพฯ.....	54
1. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพของเมือง.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.1 การตัดถนนในกรุงเทพฯ.....	56
1.1.1 การตัดถนน โดยรัฐและเอกชน.....	57
1.1.2 ผลกระทบต่อชาวเมือง.....	64
1.2 การตั้งบ้านเรือนและชุมชน.....	68
1.2.1 การเปลี่ยนสู่สังคม.....	68
1.2.2 ขอบเขตและชุมชนเมือง.....	74
2. ที่อยู่อาศัยในเมือง.....	78
2.1 อาคารบ้านเรือน.....	78
2.1.1 คุณลักษณะทั่วไป.....	78
2.1.2 บ้านเดี่ยวของผู้มีอันจะกิน.....	86
2.1.3 บ้านเรือนราษฎรสามัญ.....	90
2.2 ตึกแถว โรงแถว ห้องเช่า.....	93
2.3 กรณีวังกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ: การเปลี่ยนไปสู่ ลักษณะชุมชนเมือง.....	96
3. การคมนาคมสัญจร.....	100
3.1 พาหนะรับจ้างและพาหนะส่วนบุคคล.....	102
3.2 รถโดยสารของชาวเมืองกรุงเทพฯ.....	106
3.3 ปัญหาถนนและการจราจรในเมือง.....	109
4. สาธารณูปโภค.....	112
4.1 ไฟฟ้า.....	112
4.2 น้ำประปา.....	118
บทที่ 4 ชีวิตประจำวัน: อาชีพ การงาน และการผลิตวิถี.....	123
1. อาชีพและการผลิตของคนกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2426.....	123
2. การเสื่อมคลายและสิ้นสุดของระบบไพร่ กับอาชีพการงานของผู้คน.....	129
3. การศึกษากับอาชีพการงานสมัยใหม่.....	134
3.1 ข้าราชการรุ่นใหม่.....	138
3.2 ผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ.....	143
3.3 พ่อค้านักธุรกิจ.....	147
4. การขยายตัวของธุรกิจการค้าและการผลิต.....	150

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 วิธีชีวิตประจำวันแห่งการบริโภค.....	155
1. คดีกรมหมื่นพงษาดิศรมหิป และนายเพ่ง (ศรี เสาวรักษ์) ปลอมธนบัตร: ภาพสะท้อนความแพร่หลายและการกระจายตัวของการใช้เงินตรา.....	155
2. การบริโภค.....	164
2.1 อาหารการกินของคนเมือง.....	164
2.2 ชาวเมืองกับการบริโภครสนิยม.....	168
3. เวลาว่างและการพักผ่อนหย่อนใจ.....	174
3.1 การใช้เวลาว่างของชาวเมืองกรุงเทพฯ.....	174
3.2 การมหรสพและความบันเทิงของเมือง กับการเข้ามาของภาพยนตร์.....	178
3.3 ชีวิตกลางคืนของเมืองกรุงเทพฯ สมัยรัชกาลที่ 6-7.....	185
บทที่ 6 บทสรุป: วิธีชีวิตประจำวันกับปรากฏการณ์กับสังคมไทย ก่อนการปฏิวัติ 2475.....	189
รายการอ้างอิง.....	198
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. การผลิตและการค้าในเขตเมืองกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426.....	221
ภาคผนวก ข. ยอดการเลี้ยงชีพของพลเมืองสยาม พ.ศ. 2472.....	228
ภาคผนวก ค. ห้างร้านสำคัญในกรุงเทพฯ ช่วงปลายรัชกาลที่ 5-รัชกาลที่ 6.....	231
ภาคผนวก ง. บริษัท ห้างหุ้นส่วน และหุ้นส่วนสามัญ ที่จดทะเบียน พ.ศ. 2454- ตุลาคม พ.ศ. 2468 (เฉพาะที่มีที่ทำการอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และธนบุรี)..	236
ภาคผนวก จ. บัญชีธนบัตรปลอมที่มีผู้นำส่งกรมกองตระเวน และกรมธนบัตร.....	247
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	249

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนบ้านเรือนในกรุงเทพฯ จากเอกสารชุดสารบัญชี้ฯ พ.ศ. 2426.....	72
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนบ้านเรือนบนถนนสายสำคัญในเมือง พ.ศ. 2426.....	75
ตารางที่ 3.3 บัญชีบ้านเรือนที่ถูกลไฟไหม้ในปี พ.ศ. 2451 บริเวณตรอกสะพานโพ.....	81
ตารางที่ 3.4 บัญชีบ้านเรือนตำบลสวนกาแฟ ริมคลองเปรมประชากร ในปี พ.ศ. 2442.....	82
ตารางที่ 3.5 ขนาดที่ดินบ้านเรือนเอกชนในเขตเมืองกรุงเทพฯ สมัยรัชกาลที่ 5 (1).....	86
ตารางที่ 3.6 ขนาดที่ดินบ้านเรือนเอกชนในเขตเมืองกรุงเทพฯ สมัยรัชกาลที่ 5 (2).....	86
ตารางที่ 3.7 ลักษณะการอาศัยในบ้านเรือนบริเวณถนนในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426.....	91
ตารางที่ 3.8 ลักษณะการอยู่อาศัยในบ้านเรือนในเมืองกรุงเทพฯ แยกตามเชื้อชาติ พ.ศ. 2426....	94
ตารางที่ 3.9 บัญชีจำนวนรถต่าง ๆ ที่ได้จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2455.....	104
ตารางที่ 3.10 แสดงตัวอย่างยี่ห้อและเจ้าของรถยนต์จำนวน 60 คัน ที่จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2454.....	86
ตารางที่ 3.11 แสดงปริมาณการใช้ไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าสามเสน ในกลุ่มผู้ใช้ประเภทต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ (พ.ศ. 2458).....	116
ตารางที่ 3.12 แสดงจำนวนโทรศัพท์และการใช้บริการ ระหว่างปี พ.ศ. 2456-2468.....	117
ตารางที่ 3.13 แสดงกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าสามเสน ระหว่างปี พ.ศ. 2472-2473.....	118
ตารางที่ 3.14 แสดงบ้านเรือนห้างร้านบนถนนสายต่าง ๆ ที่ติดตั้งน้ำประปาในปี พ.ศ. 2457.....	119
ตารางที่ 3.15 ราคาค่าน้ำประปาในเขตสุขาภิบาลกรุงเทพฯ พ.ศ. 2458.....	120
ตารางที่ 3.16 แสดงจำนวนผู้ใช้น้ำประปาในเขตกรุงเทพฯ พ.ศ. 2457-2458.....	120
ตารางที่ 4.1 แสดงอาชีพประชากรกรุงเทพฯ พ.ศ. 2426 จำแนกตามเชื้อชาติ.....	126
ตารางที่ 4.2 แสดงอาชีพประชากรกรุงเทพฯ ที่อาศัยอยู่สองฟากถนน ตรอก ซอย พ.ศ. 2426 จำแนกตามเชื้อชาติ.....	126
ตารางที่ 4.3 แสดงผู้ประกอบการอาชีพสูงสุด 16 อันดับของประชากรกรุงเทพฯ ที่อาศัยอยู่สองฟากถนน ตรอก ซอย พ.ศ. 2426.....	127
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนโรงเรียน เปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2428-2455	136
ตารางที่ 4.5 แสดงระดับการศึกษา และจำนวนผู้รับการศึกษาระดับต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2453.....	138
ตารางที่ 4.6 ยอดการเลี้ยงชีพของพลเมืองสยาม พ.ศ. 2472.....	145

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.1 รายละเอียดการออกใช้ธนบัตรตั้งแต่เดือนกันยายน 2445-กันยายน 2449.....	161
ตารางที่ 5.2 รายรับ-รายจ่ายของนายเพ่ง (ศรี เสาวรักษ์) หลังจากรับธนบัตรปลอม (11-18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2446).....	163
ตารางที่ 5.3 แสดงตลาดสำคัญในกรุงเทพฯ ช่วงปลายรัชกาลที่ 5.....	167

สารบัญแผนที่

	หน้า
แผนที่ 1 แสดงการตัดถนนในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 4-7.....	61
แผนที่ 2 แสดงเขตสุขาภิบาลกรุงเทพฯ พ.ศ. 2441, 2458 และ 2466.....	79
แผนที่ 3 แสดงเส้นทางเดินรถรางในกรุงเทพฯ.....	108